

Predsednik Tito v Kranju

V četrtek dopoldne je prispel v Kranj predsednik republike Josip Broz Tito s spremstvom.

KRANJ, 2. aprila — V torek dopoldne je prispel na povabilo predsednika Tita na sedemdnevni obisk v Jugoslavijo predsednik tunizijske republike Habib Burgiba. Obisk bo nov prispevek pri širjenju plodnega sodelovanja med dvema državama, prispevek v borbi za mir in afirmacijo politike miroljubne koeksistence. Predsednik Burgiba si bo ogledal več naših krajev in se spoznal z ljudmi in dosežki jugoslovanskih narodov.

Burgiba na Gorenjskem

V Slovenijo je prišel danes, 2. aprila. Proti večeru, okoli 18. ure, pa je prišel na Gorenjsko, kjer so ga pristrčno pozdravili številni prebivalci Kranja in ostalih krajev Gorenjske.

Skozi Kranj se bo vračal danes, v soboto, ob 10.15! S pristrčnim sprejemom gosta iz Tunizije bomo ponosno potrdili prijateljstvo med Jugoslavijo in Tunizijo.

Katastrofalen potres v Čilu

V nedeljo, 28. marca, je Čile doletela huda katastrofa. Potres je zajel srednje in severne kraje Čila, v območju 44.000 kvadratnih kilometrov. Jakost potresa je znašala 9 stopenj po Richterjevi lestvici, ki ima 12 stopenj. Najhuje je potres zajel mesto Llayllay, kjer je znašala njegova jakost 10. stopnjo. Zemlja se je zatresla v nedeljo ob 12.35 po lokalnem času (17.35 po jugoslovanskem). Epicenter potresa, ki je trajal minuto in 27 sekund, je bil v Llayllayu, 90 kilometrov od Santiaga.

Žalostne vesti, ki še vedno prihajajo iz Čila, samo še dopolnjujejo mozaik nacionalne katastrofe. Število mrtvih zaenkrat točno še ni znano, pogrešajo pa jih na tisoče. Število ljudi brez strehe pa je že preseglo število 10.000.

Mednarodna solidarnost je tudi tokrat, kakor v primeru našega Skopja, edina svetla točka teh mračnih, žalostnih dni. Iz vseh krajev sveta prihajajo sožalne brzojavke in ponudbe za pomoč.

Pravna
Pravna
Pravna

Stevilka 13

Kranj
3. aprila 1965

DANES BERITE:

3. stran — NEKAJ PODATKOV
O KAZNIVIH DEJANJIH

5. stran — PROTEINI ZA
AFRICANE

10. stran — ČAROVNIK

Pomladanski sprehod

PRIJETEN POČITEK OB BLEJSKEM JEZERU

Ceprav je že teden dni, odkar je koledarska pomlad, se zima na Voglu in drugih smučiščih kar ne more posloviti. Se vedno je dovolj smučarjev.

PO GORENJSKI

Morda je še kdo v nedeljo videl zamrznjeno Bohinjsko jezero, kako počiva pod mogočnimi vrhovi. V sredo pa smo na jezeru že videli čoln.

Prvo pomladansko sonce je privabilo v naravo mnogo ljudi. Trate so ozenele, povsod je polno cvetja. Zal pa ga nekateri natrgajo preveč, kot tile naši fantje na sliki.

„(prelepa) GORENJSKA“ danes in včeraj

Gibanje kaznivih dejanj in pravnomočno obsojenih oseb v Sloveniji ne kaže tendence niti stalnega naraščanja niti stalnega upadanja, ampak se spreminja od leta do leta v bolj ali manj ustaljenih okvirih. V letu 1957 je bilo pravnomočno obsojenih 14.631 oseb, 1963. leta 11.448, v letu 1964 pa 9.870.

mo ena oseba, lani pa nobena, čeprav se celo mlajši mladoletniki večkrat opijajo v gostinskih lokalih. Intenzivnejši in bolj organiziran boj proti alkoholizmu, zlasti med mladino, bi nedvomno prispeval k zmanjšanju števila kaznivih dejanj zoper življenje in telo.

Med storilci kaznivih dejanj telesnih poškodb je največ nekvalificiranih in nizko kvalificiranih delavcev z nizkim življenjskim in kulturnim standardom. Med njimi je razmeroma veliko število sezonskih delavcev. Ti so večinoma pri delu pridni in solidni, teže pa se prilagodijo novim življenjskim pogojem in odnosom. Ker imajo kot nekvalificirani delavci najnižje osebne dohodke, ker nimajo urejenega življenja, ker so dolgo ločeni od družin ali nimajo možnosti, da si uredijo družinsko življenje, ker se čutijo izolirani

dejanja so bila v pretežni večini naperjena zoper uslužbenca milice. Storilci so največkrat alkoholizirane ali objestne osebe, ki se nočejo pokoravati ukrepom varnostnih organov. Po podatkih republiškega sekretariata za notranje zadeve so bili uslužbenci milice v letu 1963 napadeni 145-krat, lani pa 172-krat. Od tega so bili v letu 1963 dvakrat napadeni s strelnim in 23-krat s hladnim orožjem, lani pa 25-krat s hladnim orožjem. Pri teh napadih je bilo leta 1963 poškodovanih laže 22 uslužbenecv milice in trije huje, lani pa 59 laže in pet huje. Največ napadov na uslužbenca milice je bilo ob intervencijah pri prepirih. Protī storilcem, ki so napadli uslužbenca milice z orožjem ali orodjem, je bil uveden kazenski postopek. Sodišča imajo za potrebno, da v takih primerih z ustrežno ostrejšo kaznijo preprečujejo

Nekaj podatkov o kaznivih dejanjih

Po strukturi kaznivih dejanj so številčno na prvem mestu osebe, obsojene zaradi kaznivih dejanj zoper družbeno in zasebno premoženje, na drugem mestu so osebe, obsojene zaradi kaznivih dejanj zoper življenje in telo, in na tretjem mestu osebe, obsojene zaradi kaznivih dejanj zoper splošno varnost ljudi in premoženja. Slede kazniva dejanja zoper čast, uradno dolžnost, narodno gospodarstvo in javni red ter promet.

Zaradi ubojev je bilo leta 1962 obsojenih 22 oseb, leta 1963 — 19, leta 1964 pa 53 oseb, kar je zelo velik porast v primerjavi z zadnjimi nekaj leti. V teh številkah so upoštevani dokončani uboji, poskusi uboja in napeljevanja k uboju. Pri ubojih, ki so bili pravnomočno razsojeni v letu 1964, je bilo skupaj 28 smrtnih žrtev.

Število oseb, obsojenih zaradi hude telesne poškodbe, se je v letih 1962 in 1963 nekoliko povečalo (1962 — 383, 1963 — 393), lani pa se je zmanjšalo na 311. V letu 1963 se je povečalo število oseb, ki so bile obsojene zaradi lahke telesne poškodbe (od 1.462 v letu 1962 na 1.539), lani pa je bilo zaradi kaznivih dejanj lahke telesne poškodbe obsojenih 1.200 oseb.

Vzroki teh kaznivih dejanj so različni (objektivni in subjektivni) in pogosto kombinirani. Največkrat gre za nasilno in fizično obračunavanje zaradi skaljenih medsebojnih odnosov (zakonskih, rodbinskih, sosedskih, sestanovalskih in drugih). Večkrat so vzrok teh kaznivih dejanj premoženjski spori, zlasti na deželi. Subjektivni momenti (primitivizem, drobnolastniška miselnost, koristoljubje, objestnost in druge osebne lastnosti, duševne motnje ipd.) prav tako igrajo pomembno vlogo pri teh kaznivih dejanjih.

Vzrok kaznivih dejanj zoper življenje in telo je zelo pogosto prekomerno uživanje alkohola, zlasti v nekaterih vinorodnih krajih. Storilci in žrtve so večkrat v alkoholiziranem stanju. Še vse preveč je pijančevanja na raznih prireditvah ter ob sobotah in prazničnih dnevih, zlasti pa ob dnevih izplačevanja osebnih dohodkov. Pod vplivom alkohola se prepiri in spopadi ponavadi začnejo v gostinskih lokalih in se končujejo s telesnimi poškodbami. Pri tem se največkrat uporabljajo noži, boksarji, steklenice, kolji in druga nevarna sredstva.

Predpisi o prepovedi točenja alkoholnih pijač vinjenim osebam se ne izvajajo, kršiteljev ne ovajajo. O tem priča tudi dejstvo, da je bila v letu 1963 zaradi kaznivega dejanja postrežbe mladoletnikom z alkoholnimi pijačami obtožena sa-

od življenja ljudi in kraja, kjer so zaposleni, ker nimajo primerne razvedrila v prostem času, zaradi vsega tega prihaja pri njih do občutka manjvrednosti in zagrenjenosti in do neke notranje napetosti, ki se zlasti ob alkoholu sprošča v kaznivih dejanjih.

Z usklajeno akcijo, zlasti pa tudi ob aktivnem angažiranju družbeno-političnih organizacij (SZDL, sindikati), so v znatnem delu gospodarskih organizacij stvari že krenile na bolje. Pristopilo se je k sistematični izgradnji samskih domov in k postopnemu odpravljanju barak, k ustalitvi delovne sile in k odpravljanju »sezonsstva«, storjeni so bili ukrepi za organizirano in smotrno uporabo prostega časa in podobno.

V zvezi s kaznivimi dejanji, ki predstavljajo napad na telesno integriteto, je treba omeniti nekatere ekscese nasilnežev, ki so se pojavili v letu 1963. V nekaterih krajih, zlasti v Ljubljani in v neposredni okolici, so v poletnih mesecih leta 1963 zavzeli napadi na občane in druga nasilna dejanja večji obseg, ki je vznemiril javnost. Vznemirjenost so še stopnjevali posamezni dogodki, predvsem nekateri uboji, ropi in posilstva, ki so izzvala znatno publiciteto tudi v časopisih. Občutek ogroženosti je povečalo dejstvo, da so bili v posameznih primerih žrtve nasilnih dejanj občani, ki niso kršilcev z ničemer izzvali. Organi za notranje zadeve so se z vso resnostjo lotili raziskovanja takih primerov in so storilce večinoma v razmeroma kratkem času dobili. Razen tega so bili storjeni obsežni preventivni ukrepi. V zadnjem času je opaziti upad takih kaznivih dejanj.

Nekaj nasilnežev je tudi med osebami, ki so bile obsojene zaradi kaznivih dejanj preprečitve uradnega dejanja uradni oseb (leta 1962 — 74 oseb, leta 1963 — 60, leta 1964 — 81). Ta kazniva

napade na varnostne organe, ki opravljajo zelo težavno in odgovorno službo.

Kaznovalni politiki glede kaznivih dejanj zoper življenje in telo posvečajo sodišča nenehno največjo pozornost. Za uboje, posebno za njihove najhujše oblike, kakor tudi za telesne poškodbe, ki imajo hude posledice za zdravje in zmožnost za delo poškodovanih, se v glavnem izrekajo ostre kazni. Sodišča so začela v letu 1963 zaostrovati kaznovavno politiko pri kaznivih dejanjih zoper življenje in telo zlasti v primerih, ko so storilci uporabljali orožje ali nevarno orodje. V zadnjem času se tudi za uboje izrekajo primerne ostrejšje kazni. Tako sta bili v letih 1963 in 1964 izrečeni na prvi stopnji dve smrtni kazni. V obeh primerih je bila smrtna kazen na Vrhovnem sodišču SRS spremenjena v nadomestno kazen 20 let strogega zapora. V letu 1964 so bile za uboje pravnomočno izvršene naslednje kazni strogega zapora: 20 let v 3 primerih, 10 do 15 let v 13 primerih, 5 do 10 let v 16 primerih, 2 do 5 let v 10 primerih in do 2 leti v 9 primerih.

Pri hudih telesnih poškodbah in pri lahkih telesnih poškodbah se nepogojne kazni gibljejo okoli spodnje meje zagrožene kazni, precej veliko pa je tudi število pogojnih obsodb. Kaznovavno politiko na tem področju bo treba ponovno proučiti, saj gre pri teh dejanjih za huda družbeno nevarna dejanja, ki pomenijo napad na življenje, telesno integriteto in osebno varnost, to pa so najvažnejše dobrine in pravice človeka, ki jih družbena skupnost mora v polni meri in učinkovito varovati tudi z ustreznimi represivnimi ukrepi. Ostrejšje kazni bi bile na mestu zlasti v primerih, ko storilci pokažejo nasilnost in kadar so storilci osebe, ki ponovno izvršijo dejanja, ki vsebujejo elemente nasilnosti.

zoper življenje in telo v Sloveniji

Štirje muzikanti

Osel je dolga leta pred vojno nosil težke vreče v mlin, toda ker ni bil v rednem delovnem razmerju, mu po vojni nihče ni hotel priznati delovnih let za pokojnino. Osel je spoznal, da bo izhiral, če bo čakal in iskal prič, ki bi potrdile, da je bil res zaposlen in je sklenil, da pojde v mesto za muzikanta. Na poti je srečal lovskega psa, ki je hlatal po zraku in hropel. »Kaj ti je?« ga je vprašal osel.

Pes mu je odgovoril: »Star sem, loviti ne morem več, naša ekonomska enota zato ne dosega plana in so me premestili na slabše plačano delovno mesto, da jim ne bi kvaril učinka. S tako plačo pa ne morem živeti in sem dal odpoved. Zdaj pa mislim in mislim, kje bi našel kako dobro plačano honorarno delo.«

Osel mu je rekel: »Meni se godi enako. Grem v mesto za muzikanta, pojdi še ti z menoj, bova ustanovila jazzovski duo.« Pes se mu je potolažen pridružil. Na poti sta srečala mačko, čemerne volje in obupano. Osel jo je ogovoril: »Tako žalostno gledaš kot kak odžagani direktor. Kaj te teži?«

»Oh, kaj! Jezi me, če pomislim, da prejmem veliko manjšo pokojnino od sosedove Mace, čeprav sva obe delali isto število let na delovnem mestu, le da sem bila jaz upokojena nekaj let pred njo, ko je veljal drugačen zakon,« mu je odgovorila mačka.

Osel je tudi njo povabil s seboj v mesto, da ustanove zabavni trio. Naši muzikanti so kmalu zagledali na vrtni ograji pri neki koči petelina. Pel je na vse grlo. »Saj vreščiš kot kak sodobni popevkar. Tak nehaj no!« mu je zavpil osel.

Petelin je pa odgovoril: »Pojem nepregoma od zore. Ker sem upokojenec, mo-

ram peti tudi honorarno, da se preživim.«

Osel, mačka in pes so vzeli še petelina v svoj orkester, ki so mu brž nadeli komercialni naziv »Seks kvartet« in šli nato dalje. Ko so prišli do gozda, se je zmrščilo. Sklenili so, da bodo prenočili kar v njem. Petelin je pa z vrha drevesa opazil v bližini luč. Opozoril je nanjo svoje tovariše in svetoval, da bi šli pogledat, kaj pomeni ta luč. Zavili so proti svetlobi in kmalu zagledali pred seboj šotor nekih turistov, ki so pred tranzistorji in drugimi užitki sodobne civilizacije ušli daleč v gozd. Sedeli so na zlojzljivih stolih in si na plinskem kuhalniku pripravljali večerjo, ki je nista motila ne Marjana Deržaj ne Lado Leskovar. Muzikanti so se po kratkem posvetu za grmom odločili za kratek program, kajti menili so, da jih bodo turisti v zahvalo povabilj na večerjo. Osel je predlagal bosso novo, pes twist, mačka cha-cha, petelin madison. Potem so se le zedinili za enotno točko in vsi nankrat zagnali tak »jeje«, da bi še beatlesli od zavisti pozeleneli, ko bi jih slišali. Ko so turisti zaslišali preznano lajno in uvideli, da jih niti temačne globine gozda ne morejo obvarovati pred modernimi ritmi, so dobili od obupa in razočaranja živčni šok, na vrat na nos podrl šotor in ušli s svojim kombijem pred vse glasnejšim »jejejem« domov, ne da bi se zmečili za večerjo, ki je ostala nedotaknjena na travi. »Seks kvartet« si je veselo privoščil dobrot in napolnil lačne želodce. Drugi dan je nadaljeval pot v mesto in vse se mi tako dozdeva, da je napravil kariero, kajti ko sem oni dan odprl radio, da bi poslušal malo zabavne glasbe, sem na lastna zaprisežena ušesa slišal oslovsko riganje, pasje zavijanje, mačje mijavkanje in petelinov zmagoslavni kikiriki...

Da, da včasih so rekli starejši ljudje, da obleka naredi človeka, v današnjem modernem času pa je prevzel to funkcijo avtomobil, zaradi tega je sodobno geslo: »Povej, kakšen avto imaš in povem ti, koliko veljaš, stodstotno uresniče-no.« Zato so se ljudje naveličali kupovati frižiderje, pralne stroje, televizorje in so se kakor kobilice na poljani vrgli na nakup avtomobilov, tako je avtomobil postal tako rekoč potrošnikova želja številka 1. Potrošnik si lahko uteši svojo željo z nakupom domačega ali uvoženega avtomobila. Do inozemskega vozila se lahko pride potem dobrih vez, poznanstva, »švercanja deviz«, dobrega spoznavanja deviznega poslovanja, carinskih predpisov itd. Kdorkoli pa seveda zila tudi ni majhna, saj stane kar 1.300.000 din. Toda po mišljenju nekaterih je še vedno bolje zapufati se za fička, kot pa 1.300.000 ukrasti in iz sebe napraviti zapornika. Da je fičo zarek okretno, gibčno vozilo, smo videli v zadnjem času, ko se je zelo spretno umaknil zmrzevanju cen. Ker sem ravno pri cenah, vam moram reči, da smo bili vsi zaprepaščeni, ko smo zvedeli, da se je kljub svečanim izjavam predstavnikov urada cen in Crvene zastave, da ni bojazni za ponovno podražitev fiča — vozilo podražilo. Tako človek v današnjem času res več ne ve — komu in kaj naj še verjame. Pri ponovni podražitvi se potrošnik vpraša, kako je mogoče, da ima to vozilo kar dve ceni in to v dinarjih

Avtomobil

nima veze s tujino, si kupi kot povprečen državljani domač avto in to — fičota. Ker se omenjeni avto kupuje večji del z dolgoročnim posojilom, ga imenujemo tudi z ljudskim izrekom »pufko«. Omenjeno vozilo je zelo ekonomično, vozi tudi po luknjastih, oziroma manj gladkih cestah, kar je prav posebno važno pri današnjem stanju cest. Kljub temu, da je fičo majhno vozilo, prejme lahko večje število potnikov, vsled tega je zelo podoben ženskim čevljem, ki naj bi bili na zunaj številka 35 na znotraj pa številka 39. Cena tega vo-

1.260.000, v dolarjih pa samo 1000.— V dinarjih je cena še nekako jasna, ni pa jasna v dolarjih. Recimo, če nam banka da 750 din za dolar, potem »bogami košta fičo za čudo samo 750.000 din«. Pri tem pa nastane še drugo čudo in to, kdo plača razliko od 750.000 do 1.260.000 din, al' Jovo, al' Janez, ali še drugače rečeno, kdor kupi fičota v dinarjih, plača dva, dobi pa enega. To je že višja matematika, ki je niti jaz niti kdo drug ne razume, seveda pa me to ne moti, kajti domač pregovor pravi: »Vprašaj žihr, briga te pa n'č«.

Ker je avtomobil postal zares potrošnikova želja, večina ljudi pri nas vsled tega meri štandard po avtomobilih. Sicer ne vem, če je to merilo pravilno, to pa zato ker imamo nič koliko lastnikov avtomobilov, ki pogosto nimajo dati kaj v pisiker, nimajo s čim opremiti stanovanja, se v kaj obleči, toda avto imajo in z avtom družbeno prevozniki ugled, to pa jim je tudi cilj življenja. Njihovo geslo pa je: — Voziti se skozi življenje. GREGA

Ko je bil še civil, Joža niti mleka ne bi znal zavreti, a v vojski se je znašel poleg kotla z zajemalko v roki. Sprva je malce začudeno gledal izpod svoje bele kuharske kape. Kaj takega! Dnevi pa so minevali in Joža je postal mojster svojega posla. No, to sicer ni bilo težko, saj je vojaški jedilnik hudo preprost: če ni za kosilo pasulj, greste lahko brez skrbi staviti, da je zelje in če ni zelja, morete pogumno položiti svoj denar na pasulj. Vendar ne omalovažujmo fantovega uspeha, tudi pasulj in kupus zahtevata strokovnjaka, in to je Jože, kot rečeno, vsekakor bil; če ne že takoj, pa toliko bolj gotovo malo pozneje. Mešal je torej svoj pasulj in zelje in kar je še tistih postranskih jedi, se kregal z intendantom, kadar mu niso pravočasno preskrbeli mesa, pa z dežurnim oficirjem, kadar je prišel pokušat skuhano jed, pa s trpezarji, če se mu niso dovolj urno obrnili in servirali njegove kuharske umetnosti lačni voj-

Raport

ski... Fantov vojaški rok je večerjo. Joža ga noče polomiti in se zmešči, vso reč hoče opraviti strumno in vojaško, da bo major kar ostrmel, kakega junaka ima med kotli. Zato Joža zamišljeno koraka po opranem betonu in preudarno ponavlja kot kak igralec pred premiero: »Druže majore, makaroni za večerju! Druže majore, makaroni za večerju! Druže majore, makaroni...« Kar samo se mu smeje, ko se sliši in vidi v žepnem zrcalu, takem z ženskim bitjem divjih obljin na zadnji strani (ogledala, ne ženske!). Kar zdi se mu, da mu kakih sedem dni nagradnega dopusta ne uide. In da bi bil njegov nastop res vrhunski, gramofonske plošče nikakor ne odstavi: »Druže majore, makaroni za večerju!« Pa spet: »Druže ma-

jore, makaroni za večerju!« Naposled napoči veliki trenutek. Vrata se odpro in na pragu se prikaže major s svojim spremstvom. Kuharsko osebje kot vkopano obstoji, Joža pa zajame sapo, stopi s ponosnim korakom pred majorja, udari s petami, se izprsi in odločno raportira:

»Druže makaroni, majori za večerju!«

Cuk v tranzistorju

MAJHNO SPAJKALO

Nemci so razvili pravo miniaturno električno spajkalo z napajanjem prek običajne napetosti 220 V. Ima porabo samo 16 wattov in tehta brez dovodne žice komaj 30 gramov. Grelna konica je tanjša od svinčnika. Miniaturna konstrukcija je uspeša zlasti zaradi tega, ker ima spajkalo posebno grelno žico, izboljšali pa so tudi postopek izdelave. Uporaba novega spajkala bo omogočila tehnikom popravila na dosedaj nedostopnih mestih v aparaturah radijske, televizijske in elektronske tehnike.

SATELITI

Angleški znanstveniki so te dni objavili zanimivo poročilo o vesoljskih poletih. Poleg znanstvenih izsledkov preseneča najbolj poročilo, da kroži trenutno okrog zemlje nad 400 objektov, največ ostanikov umetnih satelitov. Ti sateliti bodo krožili še več sto let okrog zemlje in bodo v bodoče resno ogrožali polete v vesolje.

Proteini za Afri- čane

(Nadaljevanje in konec)

Evropejci so temnopolto afriško prebivalstvo smatrali vedno kot primitivno, pogansko in po naravi zelo ravnodušno ljudstvo. Na podeželju, kjer revščina trdno upogiba kmetova ramena, ne pomeni beli človek civilizacijo, marveč samo razkožje.

Dežela Mossi. Tiha revolucija, brez bobna in trobent, brez milijonov in traktorjev, brez solza. Prebivalstvo, ki je večna žrtev neusmiljene lakote in izseljevanja. Na njihova vrata trka tisoče težav.

S.A.T.E.C. (Družba za tehnično pomoč in socialne kredite) je na zahtevo vlade Zgornje Volte ocenila vrednost njenih obrobniških pokrajin. Čeprav je afriška zemlja tako silno revna, bi lahko hranila večje število prebivalstva kot ga hrani danes, le spremeniti bi bilo treba marsikaj. Potrebni so stroji za pletev, kolobarjenje za zaščito zemljine strukture, plodnost kultur in ravnovesje te plodnosti s kemičnimi gnojili itd.

SUZENJSKO DELO NA SKOPI ZEMLJI

Vas, ki je prav tako brez imena kot prejšnja. Iste kočje iz posušenega blata, samo številnejše, ista tišina vročega jutra, isti otroci in — isti starci. Na prvi pogled — nobene razlike. Samo njihove oči so nekoliko živahnije, čeprav je v njih še vedno tisti nič. Brezskrbnejše so. To ni »vidno«, toda ti »možje in otroci niso zaskrbljeni. Ne boje se lakote. Pri njih ni doma izobilje, pa tudi pomanjkanje ne. Tu se je pošastni krog lakote razklenil.

Tehnična raven črnega poljedelca, njegov način življenja in možnosti nakupovanja so izredno nizki in trdi. Živi iz ene sezone v drugo. Pletev je mučno opravilo in skoraj brez haska. Mož dolgo ure strga s primitivno lopato po trdi zemlji, izogibajoč se šopom trave, ki ščitijo, pa čeprav zelo slabo, zemljo pred žgočim soncem, medtem ko žena skrbno polaga seme v zemljo. S.A.T.E.C. je pričela osvobajati kmeta v pokrajini Mossi tega suženjskega dela. Tradicionalne navade afriškega poljedelstva ne dovoljujejo urešnitve novega ekološkega ravnotežja, to pomeni, pridelati več in obdržati proizvodnjo na višji stopnji. Poljedelsko-živinorejska zadruga je bila dolgo samo neuresničljivi sen, sedaj pa že dobiva svojo podobo, čeprav so sredstva, odrejena zanjo, silno skromna.

Ce je osel v deželi Mossi domača žival, potem ima isti pomen kot pri nas mačka ali pes. Svoboden je, nihče ga ne preganja, le otroci se ne prestano podijo za njim. Hrano si mora iskati sam. Ni pa vedno kar tako brez dela. Človek ga je dolge tedne navajal na konjsko opremo. Takrat je prevažal drevesna debla, danes pa mu je gospodar zaupal odgovornejšo nalogo.

Zaupal mu je svoje polje. Seveda, to še ni dvajseto stoletje, stari vek pa tudi ne več. Učinek je bil psihološko zelo močan: kmet je pripravljen sprejeti in uporabiti pogumnejše metode. Materialna plat učinka pa je še pomembnejša:

posejal je večjo površino in pridelal dvakrat več.

F.A.O. priporoča ustanovitev središč, od koder bi se lahko širile napredne ideje v zaostale pokrajine. S.A.T.E.C. pa je že uspela vzbuditi v ljudeh zanimanje za zadrage. Rezultat, dva tisoč zadržnikov, se zdi kot velik oljni madež. Tu in tam črni gospodarji ne potrebujejo več nasveta belega človeka. Razvoj lastne dežele so prevzeli na svoje rame. Tudi mladi igrajo vse pomembnejšo vlogo v zadrugah. Želijo, da bi sledovi preteklosti kar moč hitro izginili.

SAHARA SE NE BO KMALU OZELENELA

Ko bo končan veliki Asuanski jez, bodo v Kongu nadaljevali z gradnjo drugega, ki bo, kakor zatrjujejo strokovnjaki, močno spremenil podnebje dvesto kilometrov daleč.

Znani brazilski ekonomist Josué de Castro pravi, da so strokovnjaki z dodajanjem radioaktivnih snovi odkrili nove načine uporabe določenih gnojil, s katerimi se da veliko prihraniti. Trdijo, da bo atom v poljedelstvu kmalu prav tako pomemben kot je v elektriki. Že Rusi so spremenili nerodovitne in slane pokrajine — »Stepe lakote« (Osrednja Azija) v ogromen poljedelski okoliš, ki meri nič manj kot pol milijona hektarov. Tudi Izraelcem je v puščavi Naguev uspelo pridobiti sto tisoč hektarov nove, plodne zemlje. Njihove biološke raziskave so pokazale, da je veliko rastlin, ki lahko uspešno kljubujejo suši. Navsezadnje ni izključeno, da bodo znanstveniki obvladali tudi muhavost vremena.

Afrika je v dilemi. Na eni strani se ne more posvetiti samo industrijskemu razvoju, na drugi pa ne more brez moči čakati tehnično pomoč ostalega sveta, medtem ko njen domačin strada. Čimprej je treba najti ravnotežje v kmetijstvu in čimbolj poceni mora biti. Črni domorodec ne more čakati toliko časa, da bo Sahara ozelenela;

nejši je skrben in donosen izbor proizvodnje. Ko se bodo izboljšali življenjski pogoji, se bo spremenil tudi način življenja. Prebivalstvo bo postalo fizično in intelektualno močnejše.

Sistem zadržništva je trenutno najboljši izhod. Drage tehnične izboljšave lahko rodijo bogate sadove le v skupnem delu. Načrt razvoja in poglobitve odločitve pa imajo v rokah strokovnjaki. Tuji seveda. Treba pa bo usposobiti domače ljudi, ki bodo vodstvo lastne dežele sprejeli v svoje roke. Osem desetih črnega prebivalstva živi od zemlje. Mali afriški solarčki pa imajo pred seboj že drugačno prihodnost. Stroga šolska reforma bo napravila iz njih strokovnjake, ki bodo uredili zaostalo domovino.

VASKI VRAČI SO ŠE VEDNO NEVARNI

Na afriškem kontinentu se peščica mož bori v trdnih okoliščinah za omejitve lakote. Njihovo zlato pravilo je star kitajski pregovor: »Če hočeš človeka nasititi samo danes, mu daj ribo, če pa želiš, da bo jedel vse življenje, ga nauči ribariti.«

Znano je, da je kmetijski napredek v Afriki dolgo zaviralo pomanjkanje plugov. Menili so, da bodo traktorji hitro rešili neprijetno situacijo. Niso pa vedeli, da je traktor moč uporabljati v teh pokrajinah, razen v tropskem predelu, le nekaj tednov. Zato bo prva velika sprememba v kmetijstvu uvedba plugov. Mnoge dežele so to hitro razumele. Madagaskar, Čad, Mali uvažajo tisoče plugov.

S.A.T.E.C. je začela drugje. Prebivalca dežele Mossi uči izdelovati motike in konjsko opremo s skromnimi sredstvi, uči ga ravnati z živino, sejati, vključevati ga v zadrage, skratka, beli človek osvobaja črnega sledov preteklosti. Tudi ostala Afrika je na tej poti. Živalska energija je najvažnejše sredstvo razvoja, čeprav so še druge. Pomoč osla v kmetijstvu Zgornje Volte je mogoča, ker je teh živali veliko, drugje pa te možnosti ni.

Bo mali nomad še dolgo obsojen na tako življenje?

tisti, ki so odgovorni za afriško gospodarstvo, bi morali vedeti, da so potrebni čim hitrejši in učinkoviti ukrepi.

Načrti o razvoju kmetijstva, pa naj bodo to državni ali pokrajinski, morajo posvetiti posebno pozornost problemu podhranjenosti, ki ustvarja pogoje tudi za prihodnost. Črni kontinent bo moral prehoditi še dolgo pot, da se bo izvlekel iz obstoječega stanja. Toda tu ni samo vprašanje povečanja porabe življenjskih sredstev, va-

že nekaj je, kar sicer zavira napredek, pa je že davno obsojeno na propad. Vaški vrači. V neki vasi v Zgornji Volti na primer, določa vrač datum setve. Ta datum prečita v drobovju kokoši, ki je posebej žrtvovana v ta namen. Včasih uspe, največkrat ne.

Vojna proti lakoti je popolna vojna. Vsa sredstva zanjo so dobra in dobrodošla. Prvo in najboljšo sredstvo pa je človek sam.

Priredila Tonč Jalen

VIHAR JE PODRL ENEGA OD DVEH TOPOLOV PRI MARKOVI CERKVICI V VRBI

Vrbo, Prešernovo rojstno vas, si brez cerkvice svetega Marka in dveh visokih topolov pred njo, le težko predstavljamo. Zdaj pa je minilo že več kot pol leta, kar samuje pred zahodnim cerkvenim pročeljem le še en sam topol; drugega je v lanskem poletju podrl vihar. In še dobro, da ni mogočno, a trhlo drevo padlo na cerkveno streho.

Kaj sedaj? Dvoje visokih topolov kar nekako nujno spada k Markovi cerkvi. Drevesi prav golovo poudarjata arhitekturo cerkvice in dajeta tudi Vrbi svojo značilno podobo. Torej bo kar prav, če sliko, ki nam jo je poletni veter podrl, popravimo, spomeniško varstvenim načelom bo ustrezno le s tem, da še preostalo drevo posekamo in zasadimo dvoje mladih topolov, ki naj vzporedno rasteta in kot hitro rastoči drevesi že v doglednem času vrneva vasi star mik.

Da ne bo kaj narobe, je treba stvar vzeti v strokovne roke: zavod, ki mora pač bedeti nad pristnostjo Vrbe, da sredstva za nabavo dveh dreves — vse ostalo pa bodo Vrbanji sami napravili — le pobude čakajo! Tako so sami zatrdili, saj tudi nje moti en sam topol ob stavbi.

Pa izrabimo priložnost in malo pokramljam o tej ljubki cerkvi, za katero je sam Prešeren tako lepo rekel:

In mirno plavala bi moja barka;
pred ognjem dom, pred točo mi pšenico
bi bližnji sosed varoval — svet Marka.

Cerkvica svetega Marka je stara, zelo stara, podružnica. Sprva, do l. 1783 radovljiške fare, do l. 1821 je spadala pod Rodine, odtlej pa je brezniška.

Stavba je ohranila sledove prvotne gotične oblike. Srednjeveško svetišče ima obokan, mnogokotno zaključen prezbiterij, ladja ima raven strop. Lopa pred vhodom v cerkev je bila dozidana v 17. stoletju in ima poslikan strop. Tudi zidana lesa v sklopu lope je zanimiva. Odtod so pridigali množicam, ki niso mogle v ozko svetišče, pač pa so se ljudje zgrnili kar po položnem bregu. Zvonikova streha je bila v Prešernovem času drugačna, bolj baročna. Toda velikanska freska svetega Krištofa na južni zunanji cerkveni strani je bila naslikana že v prvih letih 19. stoletja. Njo so že zrlle pesnikove oči...

Prav zdaj, ko je še zgodnja pomlad, je čas, da bi posadili novi topolovi drevesci. Vsaj v primeru Vrbe, ko gre za tako pomemben kraj na Gorenjskem, ne smemo odlašati in se šele spraševati, čigava naloga, pravica in dolžnost je, očuvati pristno lice Prešernove rodne pokrajine, našega dragocenega kulturnega spomenika.

Ko sta še stala oba topola...

Taka je sedanja slika pri Markovi cerkvi

Najlepši Prešernov kip

Številni obiskovalci pesnikovega spomeniškega muzeja v Kranju uzro najpoprej, ko stopijo v prvo nadstropje, prelepo marmorno poprsje mladostnega Prešerna. Tak je moral biti pesnik Slovesa od mladosti in sonetnega venca: lep, mlad in še kljub vsemu poln nad in upanja.

To, doslej najbolj dognano kiparsko upodobitev Prešerna, je l. 1898 izklesal v najfinejšem belem kararskem marmorju, slovenski umetnik Alojzij Gangl (1859—1935), belokranjski rojak, ki pa je stalno živel na Dunaju.

Pri delu je imel kipar na voljo le malo opor: predvsem Goldensteinovo pesnikovo podobo, fotografijo sestre Alenke in živo Ernestino Jelovškovo, ki je tedaj že živel na Dunaju. Umetnik se je mogel opirati še na razne opise, ki so jih zabeležili pesnikovi sodobniki in celo nekaj prič je še živele, ki so poznale Prešerna. — Zal, takrat še ni bila v razvidu fotografija pesnikove sestre Mine; ta važna podoba je prišla v prešernoslovski razvid šele l. 1950.

Sicer pa je bila pesnikova hčerka zelo podobna svojemu očetu: v izrazu, oblikah in potezah obraza, posebno v očeh.

Ob tej, zares pesniški kiparski umetnini, moramo še to povedati, da je pravzaprav del večjega zasnutka, delanega že l. 1894.

Kipar Gangl je namreč snoval mogočen Prešernov spomenik, ki naj bi vsaj v estetskem oziru visoko nadkrilil Zajčevega, ki še danes stoji ob ljubljanskem tromostovju. A prilike v domovini pač niso bile naklonjene umetniku, ki je imel svoj atelje v tujini.

Vendar je prešernoljubce tudi pri tem

Alojzij Gangl: France Prešeren v belem marmorju

res prelestnem kipu žrl črv dvoma: le kakšen je bil Prešeren v resnici? Ganglova upodobitev se je mnogim zdela preveč idealizirana, preveč schillerjanska. Zato je dr. Josip Vošnjak sprožil drzen predlog, da bi »odprli Prešernov grob in bi lobanjno, ki je gotovo še ohranjena, premeril kak umetnik na vse kraje in tudi posnel po njej voščeno masko.« Vendar pa so umetniki in drugi esteti ta predlog (iz leta 1900) ogorčeno odklonili. Kljub temu pa se je taka misel znova zbudila l. 1949, ko je bilo govora o prenosu Prešernovih zemskih ostankov v Vrbo. Tudi tokrat je zmagal zdrav čut pietete.

Kakšen pa je bil res po zunanem videzu naš nekdanji soobčan? Sodobniki, ki so prvega kranjskega advokata v Kranju osebno poznali, so v obliki zapisanih pripovedi ohranili nekaj značilnih potez, ki nas opričujejo, da si sami ustvarimo pesnikovo podobo.

Prešeren je bil srednje velikosti, glavo je imel zgoraj nekoliko širšo, majhni ušesi sta bili tesno ob glavi, lice je bilo bolj podolgovato. Vsak drugi dan je pesnik šel k brivcu, da ga je gladko obril.

Oči je imel Prešeren nenavadno lepe, bolj drobne, sive barve, ognjene, a ne hude. Ker je bil kratkoviden, se je zdelo, da ima oči le priprte. Celo je bilo jasno, visoko, belo. Obrvi je imel pesnik košate in goste. Lasje so bili temnokostanjeve barve, bujni in prav gosti. Ni si jih dajal striči kot je velevala tedanja moda, pač pa jih je nosil dolge in pustil, da so mu padali svobodno do ramen. Nos mu je bil rahlo ukrivljen, po orlovsko, nekoliko bolj dolg. Usta so bila navadno stisnjena: govorili so, da ima sladka usta. Zgornja ustnica je segala nekoliko čez spodnjo in se večkrat rahlo tresla, če je bil pesnik rahlo razburjen. Brada je bila mala, okrogla, s plitvo jamico v sredini. Roke in noge so bile za kmečkoga sina izredno majhne.

Ves ta opis, vsaj kar se glave tiče, se kar nenavadno ujema z izrazom Ganglova umetnine.

Anekdota

Kako je Prešeren opravljivkam zavezal jezik

Znano je, da je bil naš veliki pesnik Prešeren dovtipen, v svojih dovtipih bolj ali manj zbadljiv, da je na nasprotnikovo ugovarjanje — čeprav ni bil pripravljen, dal krepak odgovor; šegav je bil kot malokdo. Osti zbadljivk so vedno zadele v črno.

Tudi to je znano, da se je rad sprehal ob večernih urah ob nekdanjem pokopališču, kjer je zamišljen drobil ob zidu, ki je oklepalo grobove umrlih. Koracal je do konca zidu, se naglo obrnil in spet mirno stopal proti mestu. Korak je nato usmeril proti gostilni »Jalen«, kjer je kaj rad kramljal z gospodinjjo, ki ga je cenila in visoko spoštovala.

Pesnikove večerne sprehode so dosledno motile znane ostarele, neporočene, klepetave in obrekljive Kranjčanke. Naš pesnik jih je preštel — sedem jih je bilo. »Oglejte si njegove lene noge! Kaj išče bogokletnež ob blagoslovljeni zemlji? V mestu se govori, da se muza okoli Jalnove dekle... Za polič vina bi še Boga zatajil! Polič vina in ženska sta mu vse... Učen je, na sodni dan pa ne misli! Ano ima, pa že stika za drugim! Ta koruznik...; so ga opravljale klepetulje. Nekega večera pa se mu je porodila misel: »Tudi temu zmaju s sedmimi glavami bom kos!« je mrmral.

Naslednji večer se je naš pesnik prej znašel na pokopališču. Skril se je za neko cipreso, postavil škaf, v katerem je imel dvanaest z voščeni svečami oboroženih

rakov, na tla, ob škaf pa položil bat ter čakal, da se bodo prikazale opravljivke.

Ob običajni uri je družba ženščin priracala na svoje staro mesto in že se je pričelo ragljanje in sikanje strupenih jezikov. Naš pesnik, ki ga skup starih devic ni slutil, je tedaj prižgal svečice na rakovih hrbtih ter jih počasi spuščal iz skrivališča. Leno so se pomikali osvetljeni raki po stezici, medtem pa je pesnik udarjal z batom na dno škafa.

Ko so ženščine zagledale plapolajoče jezičke in čule bobnenje, so pričele brezumno kričati: »Bežimo, bežimo, duše vstajajo iz grobov; zemlja se odpira, sodni dan se bliža...«

Pesnik Prešeren, naš veliki Prešeren, je nato pobral rake, jih spravil v škaf ter z vso ropotijo odšel do Jalnovih, kjer je Jalnovi gospodinjji pripovedoval, kako je obračunal z jezиковimi ostarelimi kranjskimi ženščinami.

Pesnikove besede so čule hčere Jalnove mame (Ana, rojena 21. 6. 1833, Marija roj. 8. 12. 1834 in Albina, rojena 31. 1. 1839. leta). Ana in Marija sta dan nato pripovedovali dobri prijateljici M.F. — kasneje poročeni M.L. — kaj se je zgodilo prejšnji večer na pokopališču.

»Zaslužile so opravljivke tako plačilo!« je ogorčena ugotavljala Jalnova Ana. M.F.L. je po pesnikovi smrti doživljal o Prešernu zaupno povedala svojemu sinu. Častiljivi starček, ki ne želi, da se njegovo ime pove v javnost, mi je Prešernovo doživetje zaupal in dovolil, da ga v primerni obliki posredujem javnosti.

V. D.

Dvoje nagrobnikov

Pred tedni, v sestavku o zvestem in vnetem raziskovalcu Prešernovega življenja Tomu Zupanu, smo pisali, kako je tudi vsej pesnikovi rodovini vdani mož poskrbel za grob Jere in Katre Prešernove. Tedaj s sliko plošče še nismo mogli postreči.

V zidu, na severni sončni strani zaspiško podružnične cerkve svetega Stefana na Blejski Dobravi, je vzdana zgoraj polkrožna plošča, ki pove, da »tu skupno počivata pesniku Prešernu najljubši sestri Katra Prešernova (8. 4. 1799 — 2. 9. 1873) in Jera Ambrožič-Prešernova (11. 3. 1798 — 12. 3. 1876); postavil Tomo Zupan«.

Nam, še živim pesnikovim Castilcem, pa častiljivi monsignor takole naroča: »Če si potoval tu sem, daruj Prešernovima

sestrama korak na njun grob. Pesniku pisalka na Dunaj, Jera, in njegova oskrbnica Katra do zadnjega vzdihla, sta tu. Skupaj ležita v nevzdramnem spanju. Naj ti ne bosta premajhni ti kmečki pesnikovi sestri!»

Kaka dosledna skrb za vse Prešernove, je gnala Zupana, priča tudi njegov lastni nagrobnik. Na prvo mesto je dal zapisati Alenko Prešernovo, na zadnje mesto pa sebe. Vmes so naštet še ostali Zupanovi iz Smokuča. Res lep nagrobnik je prislonejen na vzhodno zunanjo steno cerkvice svetega Križa na Zalah v Ljubljani. Semkaj je hodil, dokler je še sam živel, trosit rdeče kapčevje... — CRTOMIR ZOREC

Hiša Jenkove smrti v Tomšičevi ulici

Spominska soba Simona Jenka

(Popravek in dodatek)

V zadnji številki »Panorame« je treba kar nujno popraviti tiskarsko napako: pri sestavku o Valentinu Zarniku je letnica njegove objave o pariški Komunji 1871 in ne 1891! — Pri Erjavčevem priimku je treba dosledno Franca spremeniti v Franja tako se je Fran Erjavec sam podpisoval. Saj tudi dosledno pišemo France Prešeren, ne pa Franc P!

V odstavku, kjer govorimo o vzdrževanju nagrobnega spomenika, je izpadel cel stavek: da se je s hvalevredno pripravljenostjo izkazala nosilka pesnikovega imena knjigarna »Simon Jenko« in poskrbela, da se je Jenkov nagrobnik popravil, odbit nos na pesnikovem reliefu pa nadomestil z novim. Tudi stroške za pozlatitev lire in črk na nagrobnem spomeniku, je prevzela knjigarna »Simon Jenko«; za kar zasluži priznanje vse javnosti. — Lepo bo, ko bo še knjigarna »Mladinske knjige«; pokazala podobno pripravljenost, nositi stroške s konservacijo Prešernovega nagrobnika.

Med našo zadnjo in današnjo objavo o Simonu Jenku, se nam je posrečilo točno ugotoviti lego sobe, v kateri je pesnik slovenske marseljeze v Kranju stanoval in umrl. To je precej velika soba (5x4 metrov), z razgledom na Smarjetno goro; nahaja se v prvem nadstropju bivše Wenglingove hiše, Pot na kolodvor št. 2. Sedaj je v Jenkovi sobi nameščeno računovodstvo kranjskega Zavoda za zaposlovanje invalidnih oseb. — C. Z.

Herojska Kalvarija

ali pripoved o nevarnem vzponu

na vrh Matterhorna

(Nadaljevanje in konec)

Prvi dan vzpona mineva hitro in skoraj brez dogodkov. Tako sem zaposlen, da nimam časa niti jesti. Delo je neprestano isto, ponavlja se ves dan: nahrbtnik pritrdim na klin, preplezam štirideset metrov razpoložljive vrvi, pritrdim konec vrvi na drug klin, se zopet spustim po nahrbtnik, da si ga zadenem na rame in zopet se vzpenjam po isti poti do zadnjega klina. In tako vse do noči. Časa in utrujenosti ne upam meriti.

Noč me zopet preseneti na gladki steni, samo petnajst metrov pod edino skalno razpoko, kjer bi lahko namestil svoj bivak. Okrog mene je že skoraj trda tema. In le s težavo dosežem razpoko nad seboj. V dolini me kliče Mario. Odgovarjam mu. Čeprav vse moje telo vpije od žeje, se ne morem odločiti, da bi raztalil sneg, s katerim bi si pripravil pi-

jačo. Mrzli sunki vetra bičajo steno. Zaprem se v spalno vrečo, moje misli pa so pri Mariu, v daljnji Irkutski, na »mrzlem polu«. Zopet sem v toplih in prijaznih sibirskih izbah. Slišim pesem Irkutov, polno melanholije, vroča žeja, ki me muči, pa se počasi spreminja v oster vonj vodke, ki jo pripravljajo tam daleč. Potem zagledam ženin obraz in zopet je tu občutek neskončne osamljenosti. Sam sem, popolnoma sam, obešen na klin, od ledenika pod menoj pa me loči praznina več sto metrov.

Ko se zagrizem v »angleški prehod« je ura že skoraj poldne. Skala je nedopovedljivo gladka in trdna. Nič klinj se je nočejo oprijeti. Nagnjena je, jaz pa sem akrobat na njej. In povrh vsega še tako zasnežena, da si moram očistiti sleherno stopinjo.

Ko bi Gigi Panei pozabil izdreti samo nekaj klinov,

bi bila situacija manj težka! Napredujem počasi. Zabijem nekaj klinov bolj za dvig morale kot za varnost. Na rami mi yisi nahrbtnik, ki se mi zdi vedno težji. Zopet se moram vrniti po kline. Ves dan sem pojedel samo nekaj koščkov sladkorja. Čez nekaj ur opazim letala, ki preletavajo steno nad menoj. Morda me iščejo, pa me ne morejo najti?

Pogovarjam se z namišljenimi spremljevalci

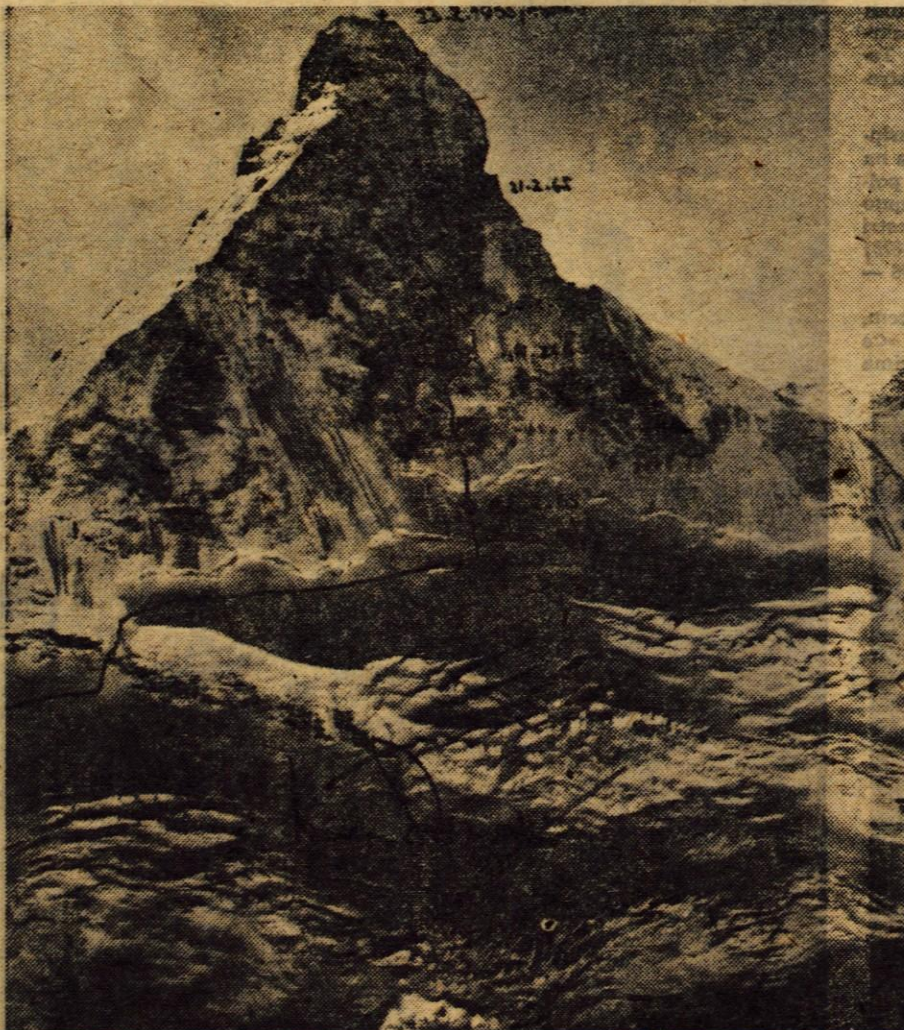
Na večer dosežem mesto, kamor je pred tednom dni pribila nevihta Paneia, Tassottija in mene. Tu me čaka petnajst klinov in zavoj hrane. Naš ponesrečeni poizkus ni prav nič ohrabil mojega sedanjega samotnega vzpona. Na steno pritrdim spalno vrečo, zlezem vanjo, položim na kolena gorilnik in si pripravljem pijačo. Pogovarjam se s svojimi nevidnimi spremljevalci:

»Gigi, kaj imaš raje, čaj ali kavo? In ti, Pieri, kaj boš pil?«

Toda ne Gigi in ne Pieri mi ne ogovorita. Pojem ne-

Walter Bonatti

Vrh Matterhorna in zmagovita Bonattijeva pot

kaj prekažene slanine, lešnik in počasi prežvekujem, da prihranim želodcu nepotrebno delo. Za trenutek začutim nenavadno skrb, kot nekakšen strah, da bi zamudil važen sestanek. Kazalci na uri se pomikajo proti pol osmi. Zermatt je kot vsak večer ves v lučeh, toda to ni tista svetloba, ki jo čakam. Nocoj moram Mariu sporočiti veliko novico: odločil sem se nadaljevati vzpon do vrha, kljubovati neznanemu, ki me čaka. Še pol ure in v dolini zagori težko pričakovana luč. Odgovarjam, o odločitvi pripoveduje zelena raketa, ki zopet vse izgine, kot da ni nikoli ničesar bilo.

Roke krvavijo

Položaj, v katerem preživljam noč, je sila neudoben. V nogah začutim mrz, ki bi lahko postal nevaren. Zaustavil bi krvni obtok. Z rokami bijem po podplatih, da bi jih ogrel. In tako vso noč. Bedim, nemočno zadremam in zopet bijem po podplatih.

Medtem ko sem pospravljaj bivak, se mi je izmuznilo iz rok kladivo in izgubilo v breznu. Na srečo imam še enega. Brez njega bi bil izgubljen.

Zjutraj postane na previsih, ki jih moram preplezati, nahrbtnik tako težak, da ne morem več dalje. Nadaljevati tako, se mi zdi nemogoče. Odprem nahrbtnik in odbiram odvečne predmete: kos parmezana izginja v praznini pod menoj, dve

bombi plina, pri katerih mam lo oklevam, pa se vendarle odločim, skatla marmelade, gnjat, kolački, posušeno meso, sladkor, koncentrirana kokošja juha, kondenzirano mleko. Rad bi vse to pustil na kakj polici za tistega, ki bo prišel za menoj, toda severna stran Matterhorna ne pozna takega razkoma. Zavitki padajo tiho, komaj zaznavni glasovi prihajajo iz požrešnega brezna. Telesni naporu celega dne zahtevajo najmanj deset tisoč kalorij, jaz pa jih uspešno dobim komaj petsto. Toda zdržal bom kljub temu!

Končno sem se le pregrizel čez vrsto previsov. Nazaj ne morem več. Umik je nemogoč. Nobene izbire nimam več. Za vsako ceno moram doseči vrh Matterhorna. Ta misel me tako prevzame, da popolnoma podzavestno stopim dalje. Toda nevarnost je prevelika. Kot hipnotiziran sem. Ustaviti se moram, ker ne smem tvegati nobenega nepotrebne giba. Hočem, da je moj duh svoboden, da postane jasen in prisoten.

Od teh previsov dalje se mi gora ponuja kot past. Prostran pas gladkih in polledenih skal me loči od ostale stene. Okrog štirih popoldne je. Še dve uri in zopet bo noč. Desno od izdajalskih skal opazim primeren prostor za bivakiranje. Nebo je kot raztaljen svinec. Oglašja se ledeni veter. Ničesar živega ni okrog mene. Nič, razen »Zizi«. Mali medvedek se mi neprestano smehlja. Obrnem se k nje-

(Nadaljevanje na 9. strani)

Pionirji - to je vaše

Na začetku . . .

Vsak začetek je težak! Toda to za nas ne bo začetek, saj smo v našem časopisu že imeli podobno rubriko. Za upno vam moram povedati, da le nisem tako zelo prepri-

čan, da ne bo težko zbrati gradivo, ki vam bo ugajalo. Ne, ne mislim, da sem za to že prestar, saj pravijo, da ima človek toliko let, kolikor star se počuti. Jaz pa se po-

čutim še mlad in bom lahko z vami spregovoril. Imam pa slabo lastnost, ki se je ne morem odvaditi — tremo.

Verjetno jo imate včasih tudi vi. Da se ne bi preveč bal pri urejanju, sem poklical na pomoč pionirje pionirskega odreda Matija Valjavec na osnovni šoli v Preddvoru. Oni

imajo že več izkušenj v pisanju in bomo zato danes prisluhnilni njim.

Verjetno imate tudi po drugih šolah podobna glasila kot je njihov Matijev rod. Če pa nimate glasil, kjer bi lahko objavljali svoje prispevke, pa prav gotovo vseeno včasih napišete kakšno pesmico ali krajši sestavek. Pošljite nam vse, kar bi zanimalo druge pionirje in mi vam bomo sporočili, kaj oni delajo!

Pionirji iz Preddvora so pravi mojstri. Danes čitajte, kaj so napisali, naslednji teden pa bodo verjetno oni videli, kaj ste vi.

Se en problem imam, ki ga moramo skupno rešiti. Kaj naj damo naslov našemu kotičku. Nekaj predlogov že imamo: Mlada rast, Mladico in podobno. Na dopisnico nam napišite svoj predlog. Najboljšega bomo osvojili in izžrebali (če bo več enakih) enega pionirja, ki je predlagal naslov ter objavili njegovo sliko. Zato ne pozabite na dopisnico pripisati svojega naslova.

Urednik

Puslušajte tudi nas . . .

Pionirjem je bilo obljubljenno, da bodo imeli v Glasu svoj prostor. Minilo je že nekaj časa od obljube, a naša stvar še ni stekla. Veliko imamo doživetij, ki so zanimiva za nas, a prav gotovo zanima tudi naše mamice in očke, kako rišemo, pišemo, kaj si želimo. Na nekaterih šolah imamo pionirji svoja glasila, vendar se tako le majhna skupina seznanja z našim delom. Želimo, da naši prijatelji iz ostalih krajev Gorenjske spoznajo, kaj delamo in kako mislimo. Želimo, da tudi mi spoznamo svoje tovariše iz ostalih šol.

Oglašamo se 1. aprila, vendar upamo, da boste naše prispevke vseeno prebrali, da nas boste vzeli resno ter posvetili obljubljeni pionirski kotiček.

Obisk pri naših naročnikih

Dosegli ste napredok

To pot smo obiskali našega naročnika na Bledu. Našli smo ga v službi. Najprej smo povprašali sestro v zdravstvenem domu na Bledu, kdaj bo direktor dr. JANKO BENEDIK kaj prost? Povedala mi je, da bo delal do 12. ure, če pa bodo ljudje, pa tudi dalj. Pospremila me je do prijaznega direktorja. Stalni naročnik je že od leta 1952. Med živahnim pogovorom sem zabeležil tudi naslednje:

KAJ MENITE O »GLASU«, KI JE IZHAJAL LETA 1952 IN O SEDANJEM?

Razlika med tem časom je nepopisna. Pripomniti pa moram, da je bil medtem časom določen čas vaš časopis malce »revolverski« kot temu pravimo. Kasneje pa je ponovno pričel opravljati nalogo, ki mu je zaupana.

ZANIMA ME, KAJ NAJPREJ PREBERETE, KO DOBITE »GLAS« V ROKE?

Pričnem na prvi strani, končam pa na zadnji. Zaradi pomanjkanja časa izpustim tudi kakšen vmesni članek.

KAJ VAM JE V »GLASU« SE POSEBNO UGAJALO?

Zelo rad sem prebiral članke v Panorami, ki so pisali o »PRESERNU«. Mnenja sem, da bi morali po »Prešernu« pisati tudi o drugih. Verjetno bi ljudi precej zanimalo tovrstno pisanje o zgodovinskih znamenitostih na blejskem otoku.

IMATE O PANORAMI KAKŠNO PRIPOMBO?

Ja, to pa imam! Mnogo rajši bi videl, če jo ne bi bilo treba rezati. Smo pač v času, ko smo ljudje postali že skoraj suženj svojega dela in je za ostale stvari bolj malo časa.

O ČEM BI MORALI PO VASEM MNEJNJU V »GLASU« SE PISATI?

Malo več prostora bi lahko posvetili zdravstveno-prosvetni dejavnosti in krvodajalstvu. Zanimivo in potrebno bi bilo pisati o prehrani človeka in podobno. Zaželjeni bi bili tudi razni rebusi ali križanke, kajti z reševanjem se človek zabava in izpolnjuje. Tudi razni spomini iz časa okupacije in NOB bi ljudi zanimali.

JOZE JARC

Herojska Kalvarija

Nadaljevanje z 8. strani

mu, kot proti živemu bitju, kot bi imel dušo: »Kaj pravi ti, Zizi Nama bo uspelo doseči tisto točko tam gori?« Cisto nagonsko ga pobozam in šele tedaj opazim, da so roke krvave in vse razpokane od ledu. Res, redki so bili trenutki, ko sem lahko nataknil rokavice!

Počutim se tako izoliranega od sveta, da ob misli na človeka zajokam. Stena je samo še neskončna skorja ledu. Če se ozrem navzgor, ne vidim vrha, če pogledam navzdol, ni Zermatta nikjer, samo kamni, ki jih izdira veter vrše mimo mene in izginjajo v prazno.

Zopet praznim nahrbtnik

V duhu si predstavljam Whympera pred sto leti. Štiri telesa so leta 1865 strmoglavila v brezno. Morda prav na tem mestu! Kdo veli Zmrzati me. V mislih »vidim« križ na vrhu Matterhorna, križ, ki stoji na vrhu moje Kalvarije.

Noč je. Utrujen sem in ne vem; kako mi je uspelo najti mesto, kjer sedaj bivakiram. Štiri dni je že, kar se je začela moja avantura. Jutri je zadnja. Ravnodušno čakam trpljnje, ki postaja vse bolj živo.

Ob prvem svitanju odkrijem, kaj me čaka. Petintrideset metrov visok previs

krških skal se boči nad menoj. Letala že navsezgodaj preletavajo steno. Dajejo mi razumeti, da vrh ni več daleč. Še enkrat skušam razbremeniti nahrbtnik, da bi laže napredoval. Zopet izginja v brezna hrana, klini, stremena in skoraj bi vrgel tudi plastično čelado, ki me že štiri leta spremlja na najnevarnejših podvigih. Toda podzavestno zadržim roko in jo pritisnem k prsim. Kakšno neopravičljivo stvar bi bil pravkar napravil! Nežno ljubkujem te odrgnine in izbokline, kot bi bile resnične rane. Kamenje z Mont Blanca, Andov in s toliko drugih gora je že letelo nanjo in

jo poškodovalo. Brez nje bi bil morda že mrtev. Pripnem jo nazaj na nahrbtnik, poleg medvedka in zopet moram dalje.

Križ v soncu me je omamil

Proti poldnevu se mi nenedoma zazdi, da v sunkih vetra slišim človeški glas. Nekaj trenutkov pozneje ne dvomim več. Nekdo je nad menoj! Toda kje? Na vrhu ali na grebenu Hoernli? »Kdo ste? Kje ste?« nemočno kličem v veter. Njihov odgovor mi bo morda pomagal najti vrh, ker se mi zdi stena, na prostoru, kjer sme brezoblična in Matterhorn kot brez vrha. Toda njihov glas

se izgublja v vetru in zopet je vse kot je bilo.

Zopet sem sam s svojo utrujenostjo. Napori vseh teh dni in redkejši zrak so spremenili moj nahrbtnik v bombo z nedopovedljivo težo. Sam sebi se zdim kot svetopisemska oseba, obsojena, zaradi svojih grehov na večno vzpenjanje. Ob treh popoldne, komaj petdeset metrov pod vrhom, zagledam križ. V soncu, ki ga obseva, se mi zdi več žareč. Svetloba, ki jo izžareva, me slepi. To je neresnična čudežna stvar kot avreola svetnikov. Letala, katerih hrup me je do sem neprestano glušil, so uganila, da se nekaj dogaja. Oddaljujejo se in me puščajo samega. Morda iz sramečljivosti. Kot hipnotiziran izgubim roke proti križu vse dokler ne začutim na svojih prsih njegovo kovinsko telo. Zgrudim se na kolena in zajokam. TONCI JALEN

Stopil je h klavirju, sedel in njegovi prsti so spretno drseti po tipkah. Mehko so zveneli otožni glasovi žalostne in pretresljive melodije »Kozakova smrt«, ki jo je Maurice Meister zelo ljubil.

»Taka poročila sem vedr — rad bral zvečer v postelji,« je mirno nadaljeval med igranjem. »Popolnoma ste me pomirili, Johnny, ali obiskujete kino? — Obsojenec je preživel noč, ne da bi zatislil oči. Tudi zajtrka se ni dotaknil. Molče in s trdnimi koraki je stopil na morišče. Zalosten konec življenja, ki se je tako obetajoče začelo...« — Pogled na obešenca ni posebno lep!«

»Povedal sem vam že, Maurice — če se pripeti Mary kaj hudega, vas bom zgrabil prej kot Carovnik.« Johnnyjev glas se je tresel od razburjenja.

»Carovnik!« Pravnik se je zasmeljal. »Ali se vi tudi ukvarjate s tistimi bedastimi domnevanji? Zelo zabavno!« In zaigral je: Ljubim te! »Carovnik, haha! Jaz sem tu, živ in svoboden — in Carovnik, kje je on? Vidite, to zveni skoraj kot pesem! Mrtev, na dnu luke v Sydneyu... ali pa se skriva kdove kje, v kakšnem južnjaškem mestu ali v pustinji — preganjan pes!«

Ob zamreženem oknu je stal mož in strmel v sobo — svoj bradati obraz je pritisnil tesno k oknu.

»Carovnik je v Londonu in to dobro veste,« je odvrnil Johnny. »Kdove, morda je prav blizu vas, bliže kot slutite.«

Prisluškovalec je naglo izginil. Toda Maurice Meister ni imel časa misliti na Carovnika. Glasba ga je vsega prevzela in vezala nase.

»Ali ni to krasno?« je vprašal tiho. »Kje na

cent pa jo je možak, ki ste mi ga poslali v pomoč, s plenom pobrisal. To ste mi povedali sami.«

V tem trenutku je v Meistrovi glavi dozorel načrt. »Nalagal sem vas« je spregovoril počasi. Nato pa je zaupno nadaljeval: »Najin prijatelj jo nikoli ni pobrisal s plenom.«

»Kaj?«

»Plen je skrtil. Priznal mi je, preden sem mu pomagal, da je odrinil v Južno Afriko. Nisem pa vam tega prej povedal, ker nisem hotel imeti nobenega opravka več z zadevo Darnleigh. Dokaj ljudi bi bil lahko našel, da bi šli po plen, vendar nisem nikomur zaupal.«

Na Lenleyevem obrazu se je pojavila neodločnost, kot ustnic so se mu povsili. »Pustite, naj leži, kjer je,« je dejal, vendar nič kaj prepričljivo.

Meister se je zasmeljal. To je bil prvi njegov naraven smeh tega dne.

»Tepec neumni! Svojo dobo ste odbrenkali, toda kaj imate od tega? To!« Dvignil je dragotino proti luči. »In če vam dam zanjo 50 funtov, bom okradel samega sebe. Za nabiralnikom vode pa leži zaklad, vreden svojih 8000 funtov — in je vaš, če ga greste iskat. Saj ste, Johnny, zanj že plačali ceho.«

»Za vruga, res sem!« je siknil skozi zobe Lenley. »Pošteno in drago sem plačal!«

Meister je naglo preudaril. V teh nekaj trenutkih je zapustil, organiziral in naredil nove načrte.

»Izpeljite to reč še dames!« je predlagal in Lenley se je zopet obotavljal.

»Razmislil bom še. Če poiskujete izdati me...«

Meister se je spet nasmehnil. »Ljubi moj

zdravnik pokimal. »Da, pravkar sem se nekoliko pomenkoval z vašo sestrico. Vrnili ste se ravnokar — z dežele, kajne?«

»Vrnil sem se ravno iz zapora, če mislite to,« je dejal Lenley odrezano in se namenil k izhodu. Roka mu je ležala na kljuki, ko se vrata naglo odprla in v sobo je pogledal sam Hackitt, blede kot smrt. »Gospod!« je vzkliknil, nato pa stopil k Meistru in polglasno nadaljeval: »Nekdo bi rad govoril z vami.«

»Z menoj? Kdo neki?«

»Imena ne vem, ker ga ni povedal,« je hropel Sam. »Povem naj vam le, da je Carovnikov sel.« Meister je prebledel.

Dr. Lomond pa mu je pomignil, naj bo mlren.

»Carovnik?« je dejal dr. Lomond odločno. »Pripeljite ga noter!«

»Doktor!«

»Vem, kaj delam,« je poudaril doktor.

»Doktor, zblazneli ste! Recimo... recimo...«

»Že dobro, že dobro!« je odvrnil Lomond in se zazrl v vrata.

32

Cez nekaj časa so se vrata odprla in pred bledim Meistrom se je pojavilo — dobro oblečeno vitko dekle, s hudobnim smehljajem na očeh.

»Cora Ann!« je hropel Meister.

»Tako je! Ali sem vas prestrašila?« Zaničljivo je pokimala. »Halo, doktor!«

»Halo, mali kupček nesreče! Srce mi razbija zaradi vas!«

»Ste se tudi prestrašili?« je nagajala. »Meister, govorila bi rada z vami!«

28

Čarovnik

svetu je ženska, ki bi mogla tako očarati srce in dušo moškega, kot to tu — ki bi bila toliko vrvena kot je božanska harmonija kakega mojstra?

»Kvečjemu Gwenda Milton,« je zagodrnjal Lenley.

Igranje je naenkrat utihnilo. Meister je planil pokonci in se z divjo jezo obrnil k Lenleyu.

»K vragu s to Gwendo Milton in njenim bratom — živim ali mrtvim!« je zatulil. »Ne omenite mi nikoli več teh imen!«

Zgrabil je za čašo whiskyja, ki je stal na klavirju in jo izpraznil v duško.

»Kaj res mislite, da jo imam na vesti? Ne! Ravno tako malo, kakor vi ali kak drug tak slabič in stokavec, ki mu je duša prepojena s pomilovanjem samega sebe! Tako je z vami, da — moj ljubi dečko — sami sebi se smilite! Samo svojo lastno nesrečo objokujete! Smetana vaše nečimrnosti se je skisala!« Nenadoma pa je svoj ton spremenil. »Ah, le čemu se neki jezim! Zakaj ste tako neizrečno nizkotni? Johnny, ne bi se rad prepiral z vami. Kaj hočete pravzaprav?«

V odgovor je izvlekel Lenley iz žepa majhen zavitek in ga odprl na mizi. V zavitku je ležala, skrbno zavita v vato, majhna, z dragimi kamni posuta narokvica.

»Ne vem, kaj bi še moral prejeti, toda to tu bo vsoto verjetno nekoliko zvišalo.«

Meister je vzel narokvico in jo nesel k luči. »Oh, saj to je tista narokvica, čudil sem se že, kaj ste storili z njo!«

»Spotoma sem jo šel iskat — imel sem jo skrito pri prijatelju. To je vse, kar imam za svoja tri leta ječe,« je dejal grenko. »Tri tatvine in samo pri temle sem nekaj zaslužil.«

Maurice je zamišljeno napel zgornjo ustnico: »V mislih imate svoje drugo junaško delo — tisto malo zadevico v Camden-Crescentu.«

»Ne govoriva več o tem!« je dejal Lenley nestrpano. »Ti posli so zame opravljeni! Zapor me je izmodril in ozdravil. Pri zadevi Camden-Cres-

dečko, poskušam samo storiti vam uslugo in s tem tudi vaši sestri!«

»Koliko je hišna številka? Pozabil sem že!«

Meister je dobro vedel za hišno številko, on ni pozabil ničesar. »Sedeminpetdeset. Tistih petdeset funtov za narokvico pa vam dam takoj zdaj.« Odprl je pisalno mizo in vzel iz nje kaseto. »To bo zadostovalo za prvo silo.«

Lenley je bil še vedno neodločen, nihče ni vedel to bolje kot Meister.

»Če pojdem po tisto reč, hočem imeti zanjo polno vrednost ali pa si poiščem drugega prekupčevalca,« je rekel.

Beseda prekupčevalec je Meistra vedno zbudila, kadar jo je slišal. Tudi zdaj je namrščil čelo in nejevoljno zamahnil z roko. »Prekupčevalec? Johnny, tako ne smete govoriti z menoj!«

»Zelo ste občutljivi!« se je nasmehnil njegov klient.

»To imam v zahvalo, da vam pomagam, ko bi vas moral naznaniti...« Glas pravnikarja se je fresel. »Drugega prekupčevalca si boste poiskali? Tu imate petdeset funtov.« Vrgel je denar na mizo. Lenley ga je preštel in vtaknil v žep.

»Na deželo nameravate torej? In sestrico boste vzeli s seboj? Torej se bojite moje svojevrstne privlačnosti?«

»Zal bi mi bilo, če bi me zaradi vas obesili,« je dejal Lenley, in vstal.

»Vam bi bilo najbrže ljubše, če bi videli višeti Carovnika? Mislite si pač, da se bo vrnil tja, kjer ga čakajo vislice? Saj ni neumen! Razen tega pa se ničesar na svetu ne bojim.«

Za njegovim hrbtom so se odprla vrata. Bliškovito se je obrnil. Bil je dr. Lomond. Hackitt ga je pustil v ropotarnici in popolnoma pozabil, da je še v hiši. Doktor je stopil v sobo in ostal, ko je uzrl mladeniča.

»Halo — oprostite! All sem zmotil kak pogovor?«

»Le vstopite, doktor, le naprej! To je moj prijatelj, Mr. Lenley.« V Meistrovo začudenje je

Njegov obraz je bil še vedno blede, vendar je zadušil v sebi paniko, ki jo je izzvalo ime Carovnika.

»Prosim, draga moja — Johnny!« Ostro ga je pogledal. »Ce boste kaj potrebovali, dragi moj dečko, saj veste, kam morate iti,« je dejal in Johnny je razumel, kaj je hotel reči! Z radovednim očesom je še enkrat pogledal nepričakovanega, lepega prišleca in zapustil sobo.

»Ven!« je strogo dejal Meister Hackittu kot da je pes, toda mali možic je neustrašeno vztrajal na svojem mestu.

»Ne govorite tako z menoj, Meister, kajti danes vas bom zapustil!«

»Pojdite k vragu!« je godrnjal Meister.

»In drugič, kadar me spet primejo, si poiščem drugega zagovornika!« je glasno rekel Sam.

»Prihodnjič, kadar vas spet zalotijo, boste sedeli sedem let,« se je glasil odgovor.

»Zato pa hočem imeti drugega branitelja.«

Meister se je z jeznim pogledom obrnil nanj. »Poznam moža, kakršen ste vi, ki je mislil, da je zelo pameten. Prosil je, naj ga zagovarjam.«

»Temu bi jaz ne rekel, da je pameten!«

»Ali mislite, da bi ga branil? Raje bi ga videl mrtvega!«

»No, bil bi na vsak način na boljšem,« ga je nadrl Sam.

Lomond in dekle sta z velikim zanimanjem poslušala.

»To ima človek od tega, če pomaga izvršku človeštva!« je menil Meister, potem ko je izginil razkačeni služabnik.

Kazalo je, da bi Meister rad ostal sam z dekletom in ker se je Lomond nameraval vrniti, je dejal, da je zgoraj v Meistrovi sobi nekaj pozabil. Maurice je čakal, da so se za starim možem zaprla vrata, potem pa je začel: »No — ljuba moja Cora Ann, vedno lepši postajate. Kje pa je vaš ljubi mož?«

»Mislim, da mislite tako, ker ste še živi, on pa je mrtev, ne?«

RADIJSKI SPORED

VELJA OD 3. APRILA DO 9. APRILA

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.15, 6., 7., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30. — Ob nedeljah pa ob 6.05, 7., 9., 12., 13., 15., 17., 22., 23. in 24. uri ter radijski dnevnik ob 19.30.

SOBOTA — 3. aprila

8.05 Poje Koroški akademski oktet — 8.25 Zabavne melodije — 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo — 9.25 Mladi glasbeniki glasbene šole Kamnik pred mikrofonom — 9.45 Cetrt ure s pevcem Ivom Robičem — 10.15 Glasbeni sejem — 11.00 Nimaš prednosti — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Opoldanski spored narodne zabavne glasbe — 12.30 Veseli kmetovalec — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Prizori iz Poličeve opere Deseti brat — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.30 Nastopa Zbor Slavček iz Trbovelj — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Izožbeno okno — 18.45 S knjižnega trga — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 V soboto zvečer — 21.00 Zapešite z nami — 22.10 Oddaja za naše izseljence — 23.05 Za prijeten konec tedna

NEDELJA — 4. aprila

6.00 Dobro jutro — 6.30 Napotki za turiste — 7.40 Pogovor s poslušalci — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.37 Iz albuma skladb za otroke — 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I — 10.00 Še pomnite, tovariši — 10.30 Pesmi borbe in dela — 10.40 Nedeljski koncert lahke glasbe — 11.40 Nedeljska reportaža — 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II — 13.30 Za našo vas — 13.50 Pred domačo hišo — 14.00 V svetu opernih melodij — 15.05 Sportno popoldne — 18.00 Radijska igra — 18.36 Album francoske in ruske glasbe — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Naš nedeljski sestanek — 21.30 Iz slovenske simfonične glasbe — 22.10 V plesnem ritmu z orkestrom Ray Conniff — 23.05 Jugoslovanska glasba iz ljubljanske in beograjske radijske produkcije

PONEDELJEK — 5. aprila

8.05 Jutranji zabavni zvoki — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.10 Zapešimo in zapojmo — 9.25 Iz narodne zakladnice — 9.45 Igrajo vam tuje pihalne godbe — 10.15 Pisan orkestralni intermezzo — 10.35 Naš podlistek — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Nimaš prednosti — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Čez hrib in dol — 12.30 Skladbe, ki sta jih navdihnili spiritual in jazz — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Spored priljubljenih tegorskih arij — 14.35 Naši poslušalci

čestitajo in pozdravljajo — 15.30 Zabavni zbori in godala — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Glasbena križanka — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Zvočni razgledi — 18.45 Družni čas — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Izbrali smo za vas — 20.40 Skupni program JRT — 22.10 S popevkami po svetu — 23.05 Literarni nokturmo — 23.15 Jazz orkestri vam igrajo

TOREK — 6. aprila

8.05 Štirje kovači in trio Jožeta Krezeta — 8.20 Od melodije do melodije — 8.55 Radijska šola za srednjo stopnjo — 9.25 Odlomek iz opere Večni mornar — 9.45 Cetrt ure z orkestrom Mantovani — 10.15 Glasbeni sejem — 11.00 Nimaš prednosti — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Nastopa ansambel Milana Stanteta s solisti — 12.30 Iz koncertov in simfonij — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Radijska šola za višjo stopnjo — 14.35 Pet minut za novo pesmico — 15.30 V torek nasvidenje — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Pol ure z ansambli in vokalnimi solisti zabavne glasbe — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Majhen recital altistke Marije Bitenčeve — 20.20 Radijska igra — 21.04 Sešenadni večer — 22.10 Nočni akordi — 23.05 Zabavni intermezzo — 23.20 Skupni program JRT

SREDA — 7. aprila

8.05 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.10 Tora ben Tsvi poje judovske narodne pesmi — 9.25 Domače pesmi in napevi — 9.45 Škerjančeve skladbe za virtuozne — 10.15 Melodije za razvedrilo — 10.45 Človek in zdravje — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Nimaš prednosti — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Kvintet Vilija Petriča in ansambel Rudija Bardorferja — 12.30 Dueti iz oper dunajskih klasikov — 13.30 Priporočajo vam — 20.00 Poje moški zbor ameriških vojaških kadetov — 20.20 Tako pojo in igrajo v Pragi — 20.40 Nižava — radijska priredba opere — 22.10 Plesna glasba — 23.05 Literarni nokturmo — 23.15 Jazz s plošč

CETRTEK — 8. aprila

8.05 Jutranji zabavni zvoki — 8.55 Radijska šola za višjo stopnjo — 9.25 Trije manevri — 9.35 Narodne in domače viže — 10.15 Glasbeni

sejem — 11.00 Nimaš prednosti — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Na kmečki peči — 12.30 Mali opoldanski koncert z godali — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Naši solisti v operah — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.30 Igra vam pihalna godba Ljudske milice — 15.40 Literarni sprehod — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Turistična oddaja — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Odskočna deska — 18.45 Jezikovni pogovori — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Večer umetniške besede — 21.40 Glasbeni nokturmo — 22.10 Od popevke do popevke — 23.05 Večer sodobne klavirske glasbe

PETEK — 9. aprila

8.05 S simfoničnimi zbori po domovini — 8.35 Romunska zabavna glasba — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Pihalni orkester Radia Leipzig — 9.35 Pet minut za novo pesmico — 10.15 Ženski komorji zbor iz Ljubljane — 10.35 Novost na knjižni polici — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Nimaš prednosti — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Kvintet bratov Avenik in Trio Darka Skoberneta — 12.30 Odlomki iz Verdijevega Rigoleta — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — 14.35 Variacije za pisane zasedbe — 15.25 Napotki za turiste — 15.30 Romunska narodna glasba — 15.45 Novo v znanosti — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Petkov simfonični koncert — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Revija naših pevcev zabavne glasbe — 18.45 Kulturna kronika — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Zvočni mozaik — 20.30 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.40 Svetovne operne hiše — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.10 Za ljubitelje jazz — 23.05 Literarni nokturmo — 23.15 Srečanje z našimi starimi mojstri

K I N O

Kranj »CENTER«

3. aprila amer. barv. CS film PAST ZA STARSE ob 17.50 in 20. uri, premiera nem. filma TOLPA GROZE ob 22.20
4. aprila nemški film TOLPA GROZE ob 12.40, amer. barv. CS film PAST ZA STARSE ob 14.40, 16.50, 19. uri, premiera amer. barv. CS filma BREZNO IN NIHALO ob 21.20

Kranj »STORŽIČ«

4. aprila amer. barv. film SKRIVNOSTI ŽIVLJENJA ob 10. uri, amer. barv. CS film PAST ZA STARSE ob

16. uri, angl. barv. CS film DZUNGLA LEZOTE ob 18.10
5. aprila amer. barv. CS PAST ZA STARSE ob 18. uri
6. aprila nemški film TOLPA GROZE ob 16., 18. in 20. uri
7. aprila nemški film TOLPA GROZE ob 16., 18. in 20. uri
8. aprila nemški film TOLPA GROZE ob 16., 18. in 20. uri

Stražišče »SVOBODA«

3. aprila angl. barv. CS film DZUNGLA LEPOTE ob 20. uri
4. aprila angl. barv. CS film DZUNGLA LEPOTE ob 16. uri, nemški film TOLPA GROZE ob 18. in 20. uri

Kropa

3. aprila meh. barv. film PESEM UPORNIKA ob 20. uri
4. aprila amer. barv. CS film NA MURI ob 15. in 19.30 meh. barv. film PESEM UPORNIKA ob 17. uri

Cerklje »KRVAVEC«

3. aprila amer. barv. CS film NI IMENA NA NABOJU ob 20. uri
4. aprila amer. barv. CS film ENOOKI JACK ob 15.30 in 20. uri

Naklo

3. aprila amer. CS film NAPAD V ZORI ob 20. uri
4. aprila amer. CS film NAPAD V ZORI ob 17. uri

Jezersko

4. aprila amer. film NORCIJE V OPERI ob 15. uri

Goriče

4. aprila amer. film NORCIJE V OPERI ob 20. uri
5. aprila nemški film TOLPA GROZE ob 16., 18. in 20. uri
6. aprila amer. barv. CS film BREZNO IN NIHALO ob 16., 18. in 20. uri
7. aprila amer. barv. CS film BREZNO IN NIHALO ob 16., 18. in 20. uri
8. aprila amer. barv. CS film BREZNO IN NIHALO ob 16., 18. in 20. uri

Jesenice »RADIO«

3. do 4. aprila nem. jug. barv. CS film VINETOU II. DEL
5. aprila amer. barv. CS film NEKATERI BODO PRI-TEKLI
6. do 7. aprila ameriški film PATROLA SMRTI
8. in 9. aprila poljski CS film GANGSTERJI IN FILANTROPI

Jesenice »PLAVZ«

3. do 4. aprila ameriški film PATROLA SMRTI
5. do 6. aprila nem. jug. barv. CS film VINETOU II. del

8. do 9. aprila češki CS film LABIRINT SRCA

Zirovnica

3. aprila ital. barv. VV film KAPETAN OGENJ
4. aprila švedski film HUNDICEVO OKO
7. aprila nem. jug. CS film VINETOU II. DEL

Dovje-Mojstrana

3. aprila švedski film HUNDICEVO OKO
4. aprila ital. barv. VV film KAPETAN OGENJ
8. aprila nem. jug. barv. CS film VINETOU II. del

Koroška Bela

3. aprila češki CS film LABIRINT SRCA
4. aprila amer. barv. CS film KOMANCEROSI
5. aprila ameriški film PATROLA SMRTI

Kranjska gora

3. aprila amer. barv. CS film KOMANCEROSI
4. aprila češki CS film LABIRINT SRCA
8. aprila ameriški film PATROLA SMRTI

Podnart

3. aprila špan. barv. film LEPA LOLA ob 19. uri
4. aprila amer. barv. film ČRNI NAREDNIK ob 17. in 19. uri

Radovljica

3. aprila amer. barv. film ČRNI NAREDNIK ob 18. uri
4. aprila špan. barv. film LEPA LOLA ob 16. in 20. uri
4. aprila angl. film OBVEŠČEVALEC ob 18. uri
4. aprila amer. barv. film ČRNI NAREDNIK ob 10. uri dopoldne
6. aprila zap. nem. film ZADNJA PRICA ob 20. uri
7. aprila zap. nem. film ZADNJA PRICA ob 18. in 20. uri
8. aprila amer. barv. CS film UPOR NA LADJI BOUNTY ob 18.30
9. aprila jug. barv. CS film DEZELA 5. KONTINENTOV ob 20. uri

gledališče

PRESERNOVO GLEDALIŠČE V Kranju

NEDELJA — 4. aprila ob

10. uri URA PRAVLJIC — 21 program, ob 15. uri gostovanje v Poljanah, ob 20. uri gostovanje v Zireh Fulda: OGNJENIK

PETEK — 9. aprila ob 19.30 uri Negri: MARINA — red. premierski

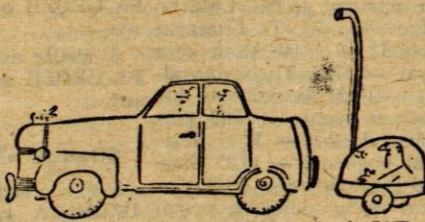
Za razvedrilo

ZAVNEMIVOSTI

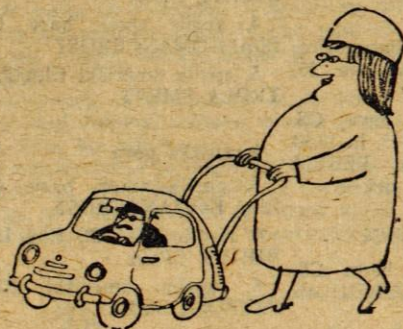
BREZ BESED

BREZ BESED

BREZ BESED

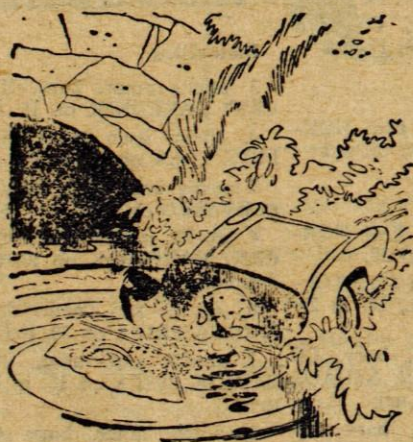

SOFER

»Tako popij mleko!«
»Ne smem, vozim!«

SREČA

»Ali si sedaj srečna? Tako se ti je mudilo, da bi dala cvetje v vodo.«

PRISEBNOST

»Ali so to kolesa najinega vozila?«

IDENTIFIKACIJA ŽELEZNISKIH VOZ

Podjetje General Electric iz ZDA je konstruiralo sistem naprav z elektronskim računalnikom za ugotavljanje, kje se nahajajo železniški vozovi. Sistem naprav v trenutku ugotovi za vsak vagon posebej (tovorni ali osebni), v katerem kraju se nahaja, kam je namenjen in to na železniških progah v dolžini 3 milijone milj.

Sistem naprav bo v bodoče ogromno doprinesel k boljšemu izkoristku transportnih zmogljivosti, prav tako pa se bo zmanjšalo število zaposlenega železniškega personala.

KEMIČNE TOVARNE V TAJGI

Na področju Krasnojarska v Sibiriji so Sovjeti zgradili velik kemični center za predelavo lesa, ki ga dobivajo iz tajge. V zadnjih letih so tod zrastle ogromne tovarne za izdelavo celuloze, papirja, avtomobilskih gum, kavčuka, viskoze, svile, terpentina, glukoze, fotopapirja, barv, lakov, medicinskih preparatov kot streptomicina itd.

Na področju Krasnojarska tako proizvajajo skupno nad 120 različnih kemičnih izdelkov.

ČOLNI S HITROSTJO 40 VOZLOV

T 121 je novi hitri čoln švedske vojne mornarice ki doseže hitrost 40 vozlov t. j. okrog 65 km na uro.

Čolne so izdelali v ladjedelnih Karlskrona v Göteborgu. Pri dolžini 42,5 m in širini 7,1 m izpodrivajo 190 ton. Vsak čoln poganjajo tri »Bristol-Siddeley« plinske turbine s skupno močjo 12.930 PS. Posadko posameznega čolna sestavlja 30 mož.

Zaradi morebitne uporabe jedrskega orožja ima čoln nekoliko drugačno obliko in popolnoma pokrit most. Posebno prednost so dosegli s plinskimi turbini, ki zavzemajo relativno zelo malo prostora, poleg tega pa jih ni potrebno predhodno ogrevati in so takorekoč v trenutku pripravljene za pogon.

NA DANSKIH ŽELEZNICAH UPORABLJAJO ELEKTRONSKI RACUNALNIK

Danska je prva dežela v Evropi, kjer si je železniška družba omislila moderni računalnik za izdajo vozniških kart. Jedro naprave je digitalni elektronski računalnik, ki je zvezan s 115-timi postajami, od koder dobiva podatke o voznem redu in izdajah ter rezervacijah vozniških kart.

Hkrati z rezervacijo in izdajo kart na železnih osterbuje računalnik tudi karte za avtobuse železniške družbe.

V eni uri vknjiži računalnik 4.000 podatkov ali odgovori na najrazličnejša vprašanja npr. o posebnih voznih kartah itd. Vozne karte rezervira računalnik že dva meseca vnaprej.

Naprava je vezana s 34 kanali teleprinterja po vsej Daniji, prav tako pa tudi v Nemčiji.

Rezervacije ali izdajo karte oskrbi naprava v 0,6 sekunde. Napake niso možne, pa čeprav na vseh vhodnih kanalih istočasno sprašujejo potniki po informacijah.

Televizija

SOBOTA — 3. aprila

RTV Ljubljana 17.40 Lutkovna oddaja — Kljukec in luna — RTV Beograd 18.05 Predstavljamo vam — RTV Ljubljana 18.25 TV obzornik — RTV Beograd 18.45 Ime in priimek — RTV Ljubljana 19.30 Vsako soboto; 19.45 Cik-cak — RTV Beograd 20.00 TV dnevnik — RTV Zagreb 20.30 BKB trio — Sarajevo — RTV Ljubljana 20.40 S kamero po svetu; 21.10 Rezerviran čas — Evrovizija 22.15 Rokomet za pokal evropskih prvakov — RTV Ljubljana 23.00 TV obzornik

NEDELJA — 4. aprila

RTV Beograd 10.00 Kmetijska oddaja — RTV Zagreb 10.45 Mendov spored — RTV Ljubljana 11.30 Gozdni čuvaji — RTV Zagreb 15.30 Sportno popoldne — RTV Ljubljana 18.00 Mladinski TV klub 19.00 Svetnik — film — RTV Beograd 20.00 TV dnevnik; 20.45 Da ali ne — quiz; 22.00 Poročila

PONEDELJEK — 5. aprila

RTV Ljubljana 11.40 TV v šoli; 15.20 Ponovitev šolske ure; 16.40 Ruščina na TV; 17.10 Govorimo angleško — RTV Beograd 17.40 Francozi pri vas doma — RTV Zagreb 18.10 Risanke — RTV Ljubljana 18.25 TV obzornik; 18.45 Izumi in proizvodnja — RTV

Beograd 19.15 Tedenski športni pregled — RTV Ljubljana 19.45 Rezerviran čas — RTV Beograd 20.00 TV dnevnik — RTV Beograd 20.30 Michelangelovi soneti; 20.40 Američanke — TV drama — RTV Ljubljana 21.40 Naš teleobjektiv; 21.55 TV obzornik

TOREK — 6. aprila

Ni sporeda!

SREDA — 7. aprila

RTV Zagreb 16.50 Ruščina; 17.10 Angleščina — RTV Ljubljana 17.40 Tik-tak; 17.55 Pionirski TV studio; 18.25 TV obzornik; 18.45 Dosežki znatnosti — RTV Beograd 19.15 Glasbeniki o sebi in glasbi — RTV Ljubljana 19.45 Cik-cak — RTV Beograd 20.00 TV

dnevnik; 20.30 Poezija Desanke Maksimović — RTV Zagreb 20.45 Crno na belem — RTV Ljubljana 21.55 Kultur na panorama; 22.25 Rezerviran čas — Intervizija 22.50 Atletika v dvorani — RTV Ljubljana 23.55 Poročila

ČETRTEK — 8. aprila

RTV Zagreb 10.00 TV v šoli — RTV Beograd 11.00 Francozi pri vas doma — RTV Ljubljana 16.40 Ruščina na TV; 17.10 Govorimo angleško — RTV Beograd 17.40 Črko na črko — RTV Ljubljana 18.25 TV obzornik — RTV Beograd 18.45 Po Jugoslaviji — RTV Ljubljana 19.15 Glasbena porota; 19.45 V kinu bomo videli — RTV Beograd 20.00 TV dnevnik —

RTV Zagreb 20.30 Narodna glasba — RTV Ljubljana 20.40 Birozavri — drama; 21.10 Ali razumete sodobno glasbo — Intervizija 22.50 Atletika v dvorani — 0.20 Poročila

PETEK — 9. aprila

RTV Zagreb 16.50 Ruščina; 17.10 Angleščina; 17.40 TV v šoli — RTV Ljubljana 18.10 Porovanje — TV slikanica; 18.25 TV obzornik — RTV Beograd 18.45 Rdeči signal; 19.15 Narodna glasba — RTV Ljubljana 19.45 TV akcija — RTV Beograd 20.00 TV dnevnik — RTV Ljubljana 20.30 Retrospektiva slovenskega filma; 22.00 Sprehod po svetovnih galerijah; 22.30 TV obzornik